

ПРОФЕСІЙНА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ МОЛОДИХ УЧИТЕЛІВ

Проблему самореалізації молодих вчителів доцільно розглядати крізь призму внутрішніх протиріч етапу адаптації професійної діяльності, сутність якої полягає в тому, що індивід перебравши на себе професійну роль, лише розпочинає освоєння функціонального змісту професійно-педагогічної діяльності. Проблема професійного самореалізації молодого педагога вивчалася у рамках: загальнопсихологічної теорії діяльності (П.Я. Гальперін, Г.С. Костюк, О.М. Леонтьєв, С.Д. Максименко та ін.); концепції управління учбовою діяльністю учнів та аналізу процесу розв'язання педагогічних задач (Г.О. Балл, В.О. Кан-Калік, Н.В. Кузьміна, О.М. Кулюткін, Ю.І. Машбиць та ін.); соціальної перцепції (Н.Б. Ковальова, Ю.І. Лобанова, С.Д. Максименко, С.М. Маслов, М.В. Савчин, Т.С. Яценко та ін.); міжособистого спілкування (Л.А. Петровська та ін.); творчого аспекту (В.О. Моляко та ін.); здатності особистості не тільки адаптуватися, але й творчо змінювати своє оточення, реалізуючи в діях власні цінності та смисли (Л.М. Карамушка, А.Б. Коваленко, Н.Л. Коломинський та ін.); розміння особистісного смислу у навчальному спілкуванні (Д.О. Леонтьєв, А.В. Петровський, Н.В. Чепелева та ін.). Про те у жодному із наведених вище підходів проблема професійної самореалізації саме молодого педагога не виокремлювалася в якості предмета спеціального дослідження. Отже, недостатнє теоретичне та емпіричне вивчення вказаної проблеми, її вагомість у подальшому удосконаленні професійної підготовки майбутніх учителів зумовило вибір об'єкту та предмету дослідження. Об'єкт дослідження – процес самореалізації молодого вчителя. Предмет – психологічні особливості процесу самореалізації молодого вчителя. Мета дослідження – теоретично та емпірично виокремити деякі психологічні особливості процесу самореалізації молодого вчителя.

Професійно-педагогічній діяльності притаманні такі характеристики, як конкретність, ситуативність, цілісність, що вимагає від вчителя не лише оволодіння певними науково-теоретичними знаннями, але й використання останніх у педагогічній практиці, творчого осмислення, трансформації у конструктивно-методичні схеми прийняття педагогічних рішень. Тому про результативність професійної самореалізації молодих учителів можна судити передусім по тому, наскільки успішно вони будуть справлятися з розв'язанням педагогічних задач, які виникають під час виконання професійної діяльності.

У рамках описаного підходу оцінка підготовленості молодих учителів до розв'язання педагогічних задач здійснювалась на основі узагальнення експертних суджень. У ролі експертів виступали адміністрація школи, працівники методкабінетів, методисти обласного інституту удосконалення учителів

Узагальнення отриманих результатів дозволяє констатувати наступне:

1. Зростає число молодих учителів з високим і середнім рівнем підготовленості до розв'язання педагогічних задач (від 35,0 % у групі зі стажем до 1 року роботи до 45,0 % у групі зі стажем від 3 до 5 років роботи). Це можна інтерпретувати як наслідок адаптації та професійної самореалізації молодих учителів, їх самоосвітньої і самовиховної роботи та методичної і консультативної допомоги з боку методичних служб, адміністрації шкіл та більш досвідчених колег. Слід мати на увазі ще й ту обставину, що приведені дані (особливо щодо вчителів зі стажем роботи до 1 року) дещо ідеалізовані, вони виражають, як буде при подальшому аналізі, не стільки реальний, скільки бажаний стан речей.

2. Дуже велика доля молодих учителів з низьким і нульовим рівнем підготовленості до розв'язання педагогічних задач (65,0 % у групі зі стажем до 1 року і 55,0 % у групі зі стажем від 3 до 5 років). Як бачимо, позитивна динаміка у залежності від стажу є, але вона дуже незначна і явно не може задовільнити вимоги шкільної практики між новим статусом та його усвідомленням початківцями.

Розглядаючи професійно-педагогічну діяльність як неперервний процес розв'язання вчителем ряду педагогічних задач /у кінцевому результаті, задач по рефлексивному управлінню діяльністю учнів/, і маючи на увазі, що досягнення педагогічних цілей можливе лише через педагогічну взаємодію /спілкування/ вчителя з учнями, підкреслимо, що діалектичне зняття цієї суперечності передбачає передусім оволодіння початківцями на етапі їх професійного становлення інтегральним умінням розв'язувати педагогічні задачі.

Література

1. Чепелева Н.В. Психологическая герменевтика – наука о понимании // Практична психологія та соціальна робота № 3, 2001. – С. 6 – 10.
2. Баженова Л.В. Мотивация профессионального самосовершенствования учителя (Программа личностно-ориентированого тренинга) // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – № 1. – С. 36 – 39.
3. Яценко Т.С. Проблема дослідження несвідомої сфери психіки суб'єкта. // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – № 7. – С. 10 – 16.

УДК 373.3.031:372.851

ГОПКО З. М.

ЛІБА О. М.

Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ПОНЯТТЯ ПЛОЩІ

Величезну роль в розумовому вихованні і в розвитку інтелекту грає математика. В даний час, в епоху комп'ютерної революції точка зору, що зустрічається, висловлюється: «Не кожен буде математиком», безнадійно застаріла. Математика в початковій школі – це одна з найважливіших дисциплін. Вона розвиває уяву, спостережливість, образне й логічне мислення, яке є основою творчості, складовою частиною інтуїції, без якої не обходиться жодне наукове відкриття. Саме на уроках математики формуються особисті якості дитини: